

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« _____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи ведення перемовин та комунікативні технології
для студентів

спеціальності: 061 Журналістика
рівня вищої освіти: другого (магістерського)
освітньої програми: 061.00.04 Медіа-комунікації

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 3566/23
Жильцов
(підпис) (прізвище ініціали)
« _____ » _____ 2023р.

Київ - 2023

Розробники: *Фруктова Яна Станіславівна*, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри журналістики та нових медіа

Викладачі: *Фруктова Яна Станіславівна*, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри журналістики та нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від 2 вересня 2022 року № 2

Завідувач кафедри Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Медіакомунікації»

1 вересня 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми Ніна ЗРАЖЕВСЬКА

Робочу програму перевірено

2 вересня 2022 року

Заступник декана Факультету журналістики Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. (_____), “___” 20___ р., протокол №_____
на 20___/20___ н.р. (_____), “___” 20___ р., протокол №_____
на 20___/20___ н.р. (_____), “___” 20___ р., протокол №_____
на 20___/20___ н.р. (_____), “___” 20___ р., протокол №_____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
Основи ведення перемовин та комунікативні технології	
	Заочна
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі	120
аудиторні	16
модульний контроль	-
семестровий контроль	-
самостійна робота	104
форма семестрового контролю	екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи ведення перемовин та комунікативні технології» є нормативним документом Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою журналістики та нових медіа на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрантів денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи ведення перемовин та комунікативні технології», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета вивчення курсу: формування у майбутніх фахівців з медіа психологічної та комунікативної компетентностей як професійних через засвоєння знань про сучасні теорії дослідження психічних феноменів та ролі ЗМІ у їх формуванні, розвитку та змінах, соціалізації особистості.

Завдання курсу:

□ розкриття значущості психологічних знань у професійній діяльності фахівців з медіа;

□ ознайомлення фахівців з медіа з психологічними засадами професійної комунікативної поведінки;

□ формування моральних цінностей та відповідних якостей майбутнього фахівця, усвідомлення психологічних наслідків комунікаційного впливу;

□ розвиток у фахівців з мас-медіа психологічної культури професійної діяльності на рефлексивній основі, спонукання їх до самоаналізу своїх вчинків;

□ визначення типових помилок професійної поведінки, пов'язаних із вибором та застосуванням сучасних психологічних засобів впливу на особистість, маси;

□ розкриття особливостей етичної поведінки фахівців з медіа при розв'язанні складних професійних комунікаційних ситуацій під час перемовин;

- розробка алгоритму професійної комунікаційної взаємодії фахівців з медіа із замовниками та споживачами їх послуг;
- дослідження шляхів підвищення ефективності комунікації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

ЗК1 Здатність до виокремлення проблеми, дослідження її, окреслення етапів для роботи у подальшому, уміння знаходити ідею, вибрати та оцінити її, спланувати вирішення, залучати людей до її вирішення та діяти.

ЗК 2 Здатність критично оцінювати отриману інформацію, використання логіки і раціональних міркувань, повнота аргументації для оцінки ситуації і правильності обраного шляху розв'язання завдань з урахуванням контексту. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Готовність будувати комунікацію, базуючись на принципах соціально-психологічної специфіки спілкування; виявляти високу адаптивність до змін

ЗК 6 Здатність людини сприймати, оцінювати і розуміти свої та чужі емоції, вміння керувати емоціями; володіння собою і вміння ефективно налагоджувати взаємодію з оточуючими, а також здатність керувати емоціями інших людей з метою вирішення практичних завдань.

ЗК 8. Здатність до виявлення та задоволення потреб споживачів медіаринку

ФК 1. Розуміти роль журналістики в суспільстві. Здатність розуміти особливості суспільних процесів; мати знання з правових та етичних засад журналістики; володіти процесами журналістської діяльності; визначати роль медіаструктур у формуванні сучасного комунікаційного простору, виявляти небезпеки певних комунікаційних впливів для особистості, соціальної групи, країни;

ФК 7. Нести відповідальність за результати журналістської роботи (критична оцінка діяльності).

Мати чітке уявлення про якість журналістського матеріалу; здатність до критичної оцінки власної роботи; здатність до сприйняття конструктивної критики власної роботи; здатність нести відповідальність рішення прийняті в ході журналістської діяльності; здатність нести відповідальність за результат журналістської діяльності (медіавпливи).

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання студентами самостійних робіт, зокрема індивідуальних та групових проектів тощо.

Вивчення магістрантами навчальної дисципліни «Основи ведення перемовин та комунікативні технології» завершується комплексним іспитом

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
4.1. Тематичний план для заочної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Раз м	Ауд тор х	Ле цій	Се на ькі за	Сам Т роб а
МОДУЛЬ I. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОФЕСІЙНІ						
1.	Комунікаційні технології як професійні	34	4	2	2	30
	<i>Разом</i>	34	4	2	2	30
МОДУЛЬ II. ОСОБИСТІТЬ ЯК СУБ'ЄКТ КОМУНІКАЦІЇ						
2.	Особистість як суб'єкт комунікації	34	4	2	2	30
	<i>Разом</i>	34	4	2	2	30
МОДУЛЬ III. ТЕХНОЛОГІЇ ЕФЕКТИВНИХ ПЕРЕМОВИН						
3.	Технологічні етапи перемовин	26	4	2	2	22
	<i>Разом</i>	26	4	2	2	22
МОДУЛЬ IV. КОМУНІКАТИВНІ ЕФЕКТИ ПЕРЕМОВИН						
4.	Комунікативні ефекти перемовин	26	4	2	2	22
	<i>Разом</i>	26	4	2	2	22
	<i>Разом за навчальним планом</i>	120	16	8	8	104

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОФЕСІЙНІ

Лекція 1. Комунікаційні технології як професійні (2 год.)

Зміст поняття „комунікативні технології”. Сучасні класифікації комунікативних технологій: сугестивні, пропаганди, переконування та інші. Комунікативний простір та його організація: подієва, міфологічна, символічна, візуальна. Комунікативна діяльність та її складові. Типи комунікації. Функції комунікативних одиниць. Типологія комунікативних досліджень у сучасному науковому дискурсі. Поняття комунікативного акту в комунікації. Ситуативні типи комунікаторів. Культура комунікації. Специфіка обміну інформацією між людьми. Засоби комунікації. Мовлення. Невербальна комунікація.

Семінар 1. Комунікаційні технології як професійні (2 год.)

Література основна: 2-9

Література додаткова: 1-16.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

ОСОБИСТІТЬ ЯК СУБ'ЄКТ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 2. Особистість як суб'єкт комунікації (2 год)

Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність». Психологічна структура особистості. Вплив психологічних властивостей особистості на сприйняття інформації. Структура особистості за Зігмундом Фрейдом, Карлом Юнгом, Еріком Берном у контексті сприйняття інформації. Поняття «свідомість», «надсвідомість», «підсвідомість», «колективне несвідоме», «особисте несвідоме», «батько», «дорослий», «дитя». Архетипи Карла Юнга. Етапи формування особистості. Захисні механізми психіки. Самопізнання. Самооцінка. «Я-концепція». Поняття «мотиви». Полімотивованість. Поняття «потреби». Співвідношення понять «мотиви» і «потреби». Види потреб. Теорія потреб А. Маслоу. Комунікативні потреби та мотиви. Захисні механізми психіки за різними авторами та їх вплив на перебіг та результати комунікації. Захисні механізми психіки як несвідомий психологічний механізм, який зменшує занепокоєння, що виникає з неприйнятних або потенційно шкідливих подразників. Захисні механізми психіки за З. Фрейдом як техніки, яку Его використовує в конфліктах, які можуть привести до неврозів». Основні характеристики захисних механізмів за К.Холлом і Г. Ліндцей: заперечують або викривляють реальність; діють на несвідомому рівні. До того ж, захисні механізми можуть викривляти факти як внутрішньої, так і зовнішньої

реальності. Механізми захисту за А. Фрейд як інтелектуальні та рухові автоматизми різного ступеня складності, що виникли у процесі мимовільного і довільного навчання (заперечення, проєкція, реактивні утворення, перенесення, ретардація тощо) та використовуються проти зовнішніх та внутрішніх фрустраторів. Класифікація Ненсі Мак-Уільямс захистних механізмів психіки: примітивні, досконалі. Категоризація Джорджа Вейланта: вибудова психологічних захистів відповідно до рівня психоаналітичного розвитку (психотичні, незрілі, невротичні, зрілі захисти). Класифікація Л. Дьоміної та І. Ральникової захисти, які опосередковують сприйняття інформації захисти, які опосередковують різноманітні форми викривлення (трансформації) інформації захисти, що базуються на первинних примітивних формах психічних проявів.

Семінар 1. Особистість як суб'єкт комунікації (2 год.)

Література основна: 1

Література додаткова: 11-16.

МОДУЛЬ III.

ТЕХНОЛОГІЇ ЕФЕКТИВНИХ ПЕРЕМОВИН

Лекція 3. Технологічні етапи перемовин (2 год.) Професійна комунікація. Способи структурування комунікативного процесу. Функції, структура та стилі професійного спілкування. Перемовини як діалог. Етапи перемовин: підготовчий (резюме, збір інформації, психологічна та інформаційна готовність), зустріч, знайомство, «мала розмова», предметна бесіда, підбиття підсумків. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони професійного спілкування. Бар'єри у процесі спілкування. Чинники позитивного і негативного ставлення до мовця (зовнішній вигляд, манери поведінки, внутрішні якості особистості). Особливості вербального та невербального спілкування. Побудова комунікабельної взаємодії з різними типами людей (маломовність, балакучість, сором'язливість тощо). Особливості конфліктів у педагогічній взаємодії. Види, причини, структура і динаміка педагогічного конфлікту. Стратегії поведінки у вирішенні професійних конфліктів. Культура і уміння слухання. Рефлексивне і нереклексивне слухання. Способи рефлексивного слухання. Правила нереклексивного слухання. Слухання у конфліктній взаємодії. Прийоми реагування на некоректну поведінку співрозмовника. Переконавання і навіювання в процесі комунікації: різновиди та прийоми. Комунікації як взаємодія (інтерактивна сторона комунікації). Комунікації як сприймання людьми одне одного (перцептивна сторона комунікації). Комунікації як обмін інформацією (комунікативна сторона комунікації). Модель свідомості людини у процесі комунікації. Суб'єктивна структура досвіду людини. Поняття «інтерес», «стан»,

«ставлення». Психофізіологічні особливості процесу комунікації. Комунікація як соціально-психологічний процес. Етапи комунікативного процесу (кодування, декодування): усвідомлення ідеї для повідомлення; невербальна поведінка комунікатора; вербалізація ідеї комунікатором; сприйняття невербальної поведінки реципієнтом; сприйняття вербального повідомлення реципієнтом; осмислення ідеї. Фактори, що впливають на етапи комунікації. Драми спілкування: слухання, розуміння, емоційності, зворотного зв'язку.

Семінар 3. Технологічні етапи перемовин (2 год.)

Література основна: 11

Література додаткова: 11-26.

МОДУЛЬ IV. КОМУНІКАТИВНІ ЕФЕКТИ ПЕРЕМОВИН

Лекція 4 Комунікативні ефекти перемовин (2 год.)

Особливості ефективної комунікації: умови, способи оцінки комунікативного потенціалу, критерії результативності. Поняття «інформаційний комфорт» та шляхи його встановлення. Комунікативна ситуація, способи її врахування та зміни при формуванні повідомлення. Закон апперцепції з погляду комунікативної ефективності. Критерії результативності комунікації. Способи оцінки комунікативного потенціалу ситуації спілкування. Поняття інформаційного комфорту, методи його встановлення. Комунікативна дистанція як спосіб формування рамки комунікації. Оцінка результативності комунікації. Аналіз смислів та змістів комунікації щодо цілісного відображення дійсності. Граф як модель реальності. Функції ієрархічної системи фактів дійсності з позиції ефективності комунікації. Комунікативний ефект як результат сприймання. Комунікативні ефекти пов'язані зі зміною інформаційної компетенції. Комунікативні ефекти пов'язані зі зміною психологічного стану комуніканта. Логічні комунікаційні ефекти. Комунікативний ефект з погляду процесуальних характеристик. Комунікативні ефекти як реакція на повідомлення. Передбачувані й непередбачувані комунікативні ефекти. Проблема комунікативного очікування і стандарти журналістської діяльності. Комунікативні моделі реагування. Статичні й динамічні комунікативні ефекти та принципи їх формування. Комунікативний ефект і цілісність журналістського твору. Етичні складові комунікативної діяльності. Типові ефекти актуального медійного простору та наслідки їх продукування. Типологія помилок при формуванні комунікативного ефекту. Проблема забезпечення комунікативної мети в багатовекторній та розмежованій у часі комунікаціях. Ефективність комунікації й її складові. Неefективна комунікація. Причини зниження ефективності комунікації.

Семінар 4. Комунікативні ефекти перемовин (2 год.)

Література основна: 1-9.

Література додаткова: 15-26.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕННЯ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
		Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Разом:		22		22		22		22	
Максимальна кількість балів	88								

Розрахунок коефіцієнта	$88:60 = 1,33$
-------------------------------	----------------

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема 1. Комунікаційні технології як професійні

1. За матеріалами рекомендованої літератури проаналізувати теорії організації комунікативного простору (символічна; візуальна; організація подій; міфологічна; комунікативна). Розкрити теорію на конкретних прикладах.
2. Проаналізувати особливості сугестивних комунікативних технологій та технологій переконання (зміст, особливості функціонування та впливу, форми і методи психологічного захисту) на основі навчальної літератури

Тема 2. Особистість як суб'єкт комунікації

3. Порівняйте стиль діяльності двох професійних мовців, спробуйте визначити їх психологічні характеристики, зокрема Супер-его (хочуть бути/здаватися), Его (якими є), Воно (що приховують) (можна порівняти 2 журналістів/блогерів). Проаналізуйте авторські продукти їх професійної діяльності (мінімум 5 текстів чи фрагментів відео), визначте концепти, фрейми, меседжі, які повторюються. Проаналізуйте біографію авторів, підтвердіть або спростуйте принципи нарративної психології.
4. Проаналізуйте сучасний медіа-контент (аудіо-візуальні продукти), знайдіть приклади захисних реакцій, зокрема «маска», заперечення, інтелектуалізація, у респондентів інтерв'юерів. Опишіть причини виникнення захисної реакції, ознаки її вияву.

Тема 3. Технологічні етапи перемовин

1. Для ефективного проведення перемовин важливий докомунікативний етап, коли відбувається збір інформації про сторону опонента. Здійсніть цей етап, підготуйте відповідні матеріали.
2. Підберіть та опишіть на основі літературних джерел, кінофільмів, медіаконтенту техніки ведення переговорів.
3. Наведіть приклади до різновидів запитань: «закрите питання», «відкрите питання», «риторичне питання», «зламне питання», «питання для розмірковування», «інформаційне питання», «узагальнююче /контрольне питання», «зустрічне питання», «альтернативне питання», «спрямовувальне питання», «інформаційне питання», «вступне питання», «завершальне питання».
4. Розробіть композицію ділової телефонної розмови або ділового листування. Наведіть приклади.

Тема 4. Комунікативні ефекти перемовин

5. Дослідіть зміст поняття «кризова ситуація». Проаналізуйте типи кризових явищ і ситуацій у перемовинах. Визначте поведінку в умовах кризових ситуацій.

6. Підберіть та опишіть на основі літературних джерел, кінофільмів, медіаконтенту техніки підведення підсумків перемовин, визначення їх ефективності.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з дисципліни «Основи ведення перемовин та комунікативні технології» відбувається у формі іспиту.

6.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Визначте психологічну структуру особистості за різними науковцями.

2. Доведіть вплив психологічних властивостей особистості на сприйняття інформації.

3. Визначте роль почуттів у комунікаційному процесі, зазначте етнопсихологічні особливості їх вияву.

4. Визначте роль сприйняття в комунікаційному процесі, зазначте вікові особливості перебігу цього процесу.

5. Визначте функції уяви в контексті комунікаційної взаємодії індивідів різних вікових груп.

6. Схарактеризуйте етапи обробки і сприйняття інформації, вкажіть фактори, які можуть впливати на перебіг процесу.

7. Схарактеризуйте роль уваги в комунікаційному процесі. Вкажіть фактори, що впливають на її характеристики.

8. Визначте роль пам'яті в комунікаційному процесі. Вкажіть вікові особливості її характеристик

9. Окресліть зміст та структуру поняття «когнітивний дисонанс».

10. Окресліть зміст та структуру поняття «стереотип» у контексті комунікації.
11. Окресліть зміст та структуру поняття «установка» у контексті комунікації.
12. Визначте специфіку переконливого впливу. Вкажіть фактори, що впливають на ефективність переконання.
13. Визначте специфіку навіювання як комунікаційного впливу.
14. Окресліть зміст та структуру поняття «сугестивність» у контексті комунікації.
15. Доведіть доцільність поєднання логічних і емоційних апеляцій до аудиторії.
16. Визначте, які психологічні фактори щонайбільше впливають на етапи комунікації.
17. Психофізіологічні особливості процесу комунікації. Суб'єктивна карта-модель світу.
18. Поняття «модальність». Кінетична, аудіальна, візуальна модальності. Вплив модальностей на процес комунікації. Полімодальність.
19. Визначте мету дослідження потреб суб'єктів комунікації.
20. Визначте роль групових факторів у механізмі переконання. Феномен групового тиску. Феномен групового згуртування. Вплив референтної групи в процесі переконання.
21. Схарактеризуйте поняття «конформність» в контексті комунікації.
22. Окресліть наслідування як соціально-психологічний механізм поведінки.
23. Визначте зараження як механізм психології комунікації.
24. Визначте специфіку мислення професійних мовців.
25. Визначте засоби впливу комунікатора на аудиторію в процесі комунікації.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Основи ведення перемовин та комунікативні технології»
Разом: 120 год., з них: лекційні – 8 год., семінарські – 8 год., самостійна робота – 104 год.

Тиждень	I	II	III	IV
Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV.
Лекції	1	2	3, 4	
Дати				
Теми лекцій	Тема 1. Комунікаційні технології як професійні	Тема 2. Особистість як суб'єкт комунікації	Тема 3. Технологічні етапи перемовин	Тема 4. Комунікативні ефекти перемовин
Теми семінарів	Тема 1. Комунікаційні технології як професійні	Тема 2. Особистість як суб'єкт комунікації	Тема 3. Технологічні етапи перемовин	Тема 4. Комунікативні ефекти перемовин
Самостійна робота	5*2=106	5*2=106	5*2=106	5*2=106
Підсумковий контроль	іспит			

8. Рекомендовані джерела

1. Гірник А.М. Основи конфліктології. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 222 с.
2. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. / – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. – 168 с.
3. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
4. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: навч. посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.
5. Кемп Дж. Спершу скажи «Ні». Інструменти професійного переговорника. Київ: Наш формат, 2019. 256 с.
6. Кеннеді Г. Домовлятися завжди. Як досягати максимуму в будь-яких переговорах. Харків: Книжковий Клуб, 2016. 336 с.
7. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2016. 222 с. Соціальні комунікації в сучасному світі Зикун Н. І. [та ін.] ; наук. ред.: Г. П. Кривошея, В. І. Шульгіна К. : КиМУ, 2015
8. Малімон В.І. Комунікативні технології в публічному управлінні: навчально-методичні матеріали. – Івано-Франківськ, ІФОЦППК, 2018. – 51 с
9. Соціальні комунікації: навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ уклад.: Мацько Л. І., Поворознюк С. І. - К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011
10. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навч. посібник. Чернівці: Книга-XXI, 2020. 528 с.

ДОДАТКОВІ:

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : навчальний посібник - Академвидав, 2005
2. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 2018. 308 с.
3. Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора: Методичний посібник. За ред. В. Г. Королька. Київ: 2003. 216 с.
4. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посібник. Авт. кол.: В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов; За заг. Ред. Є.Д. Скулиша Київ: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011. 248 с.
5. Соціальні комунікації в сучасному світі/ Зикун Н. І. [та ін.] ; наук. ред.: Г. П. Кривошея, В. І. Шульгіна К. : КиМУ, 2015
6. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. Посібник Центр учбової літератури, 2012

7. Холод О. М. Комунікаційні технології: підручник К. : ЦУЛ, 2013.